

Posudek oponenta dizertační práce

Jméno studenta:	Juraj Laššuth
Název práce:	Pojetí politiky v realistické tradici teorie mezinárodních vztahů. (Pojatie politiky v realistickej tradícii teórie medzinárodných vzťahov.)
Jméno vedoucího práce:	doc. Ing. Milan Znoj CSc.
Jméno oponenta práce:	PhDr. Ondřej Lánský, Ph.D.

Juraj Laššuth si ve své dizertační práci vytkl za cíl „[...] rekonstruovat pojetie politiky v realistickej tradícii teórie medzinárodných vzťahov, primárne na základe textov Hansa Morgenthaua.” (s. 8). Autor dále tento svůj základní cíl konkretizuje. V textu se chce vyrovnat s několika otázkami, které vycházejí z rekonstrukce politické sféry podle Morgenthaua: rád by se zaměřil na význam politického jednání ve společnosti, vymezení politické etiky či na otázku důsledků depolitizace. Důležitá je pro něj také reflexe pojmu krize, což je navíc téma, které vypadá z hlediska přínosnosti práce nejnadějněji.

Struktura textu tomuto cíli v podstatě odpovídá. Autor rozdělil svůj text na 5 částí (vč. Závěru), které na první pohled však nepůsobí příliš souvisle.¹ V první části práce se věnuje antropologickým předpokladům politické filozofie, přičemž se zde věnuje několika tématům s důrazem na Kantovu politickou filosofii či antropologické představy Carla Schmitta v kombinaci s myšlením Hanse Morgenthaua. Druhá kapitola je věnována vymezení politické vědy – konkrétně filosofickému zakotvení tohoto tématu u Maxe Webera a Hanse Morgenthaua, přičemž se v této kapitole také letmo dotýká otázek sociologie vědy (moc a věda) s jistým akcentem kladeným na vědy o společnosti. Třetí kapitola se věnuje pojmu krize a pojetí realistické politiky (u něhož se zdá, že se jedná o Laššuthovo vlastní vymezení); tuto část považuji za nejzajímavější (viz níže). Čtvrtá kapitola je relativně stručná a věnuje se demokratickému konfliktu v souvislosti se zahraniční politikou. V této kapitole se autor ovšem věnuje zejména konkretizaci tématu v kontextu vývoje USA a kapitola podle mého do určité míry postrádá shrnující či zobecňující charakter. Poslední částí práce je Závěr, který je poněkud netradičně pojat jako dvě delší citace Petra Pitharta a Milana Kundery, které mají ukazovat spojitost českého myšlení s přístupem Hanse Morgenthaua.

Podle mého názoru vlastní text těchto jednotlivých kapitol svědčí o tom, že se jedná o původně samostatné články/texty, s jejichž úpravou do koherentního a sevřeného tvaru si autor dal pouze malou práci. (Zvolený postup ovšem nemusí být nutně chybou. Nicméně z dikce Úvodu jsem nabyl dojmu, že Laššuthovým cílem bylo napsat koherentní základ pro monografii.) Zcela explicitně to vysvítá např. na s. 79, kde se o textu referuje jako o článku. Bohužel se tím vysvětluje také určitá nejednotnost stylu textu v jednotlivých kapitolách a také

¹ Nicméně jsem si samozřejmě vědom toho, že dizertace může být sestavena právě z jednotlivých – na první pohled ne zcela souvisejících – textů. Avšak v takovém případě by tento postup měl být jasně vysvětlen a popsán.

horší návaznost mezi jednotlivými částmi dizertační práce. Navíc některé části jsou si velmi podobné, anebo dokonce v podstatě identické (např. odstavec na s. 26 a s. 100), což potvrzuje, že si autor nedal příliš práci se *sladěním* jednotlivých částí do koherentního celku.

Z hlediska jazykových a formálních kritérií jsem schopen text práce posoudit jen velmi orientačně, jelikož nejsem rodilý mluvčí jazyka této práce. Nicméně v práci se zcela jistě vyskytuje vysoké množství překlepů, neukončených vět apod. Z hlediska formálních kritérií (odkazy apod.) je práce bez problémů.

Co se týče obsahové stránky textu, musím upozornit, že nejsem odborníkem v oblasti teorie mezinárodních vztahů. Přesto se domnívám, že samotný výběr autorů a analyzovaných koncepcí a teorií je zajímavý. Nicméně se mi zdá, jak jsem uvedl již výše, že jednotlivé části spolu souvisejí spíše v náznacích a tudíž potenciál propojení jednotlivých Laššuthových rozborů není využit zcela. V mnoha případech by práci prospělo, pokud by autor lépe a hlouběji vysvětlil, proč některé delší výklady do dizertace zařazuje. V tomto kontextu musím zmínit např. stručný popis Weberova přístupu k politice a de facto také ke vědě. Práce se totiž minimálně v tomto místě pohybuje také v poli kritických rozborů dopadů působení vědy (mj. o společnosti) na samotné fungování společnosti. Přijde mi v tomto kontextu škoda, že autor nezapojil natolik významné myslitele, jakými jsou např. Michel Foucault či Ulrich Beck. Zvláště je to možné považovat za jistou nedokonalost z toho důvodu, že Juraj Laššuth tím, že se věnuje Weberovi, naznačuje určitou ambici své práce, kterou je pokus o přesah; v tomto případě k sociologii. Nicméně tímto "otcem zakladatelem" jeho obeznámení se sociologickým myšlením jaksi končí. Velmi znatelný je tento nedostatek na s. 64 a n., kde se Laššuth věnuje právě kritice vědy, která na mne působí poměrně dost "mělce". Sociologie vědy dnes disponuje hlubšími vhledy do kritiky nezamýšlených důsledků lidského jednání, kterými mohou být právě vědecké výstupy, než jsou zde reflektované Morgenthauovy teze.

Na druhou stranu za velmi zdařilou část práce je možné považovat III. kapitolu, kde se Laššuth věnuje pojmu krize a také svému vymezení politické sféry. Nicméně část, ve které se soustředí na zjevné centrální téma své práce, není příliš rozsáhlá (s. 102-104) a autor by zde dle mého soudu mohl diskusi svých závěrů věnovat mnohem větší prostor. Zároveň se zde poněkud vytrácí další důležitá část tématu práce a to onen mezinárodní rozměr politiky. Mezinárodní rozměr je předmětem poslední kapitoly, kde se Juraj Laššuth věnuje výkladu některých tezí Hanse Morgenthaua, které se týkají mezinárodní politiky, státního zájmu apod. Zdá se mi, že zde autorova dizertace „nejde“ příliš „za“ původní text Morgenthaua a místy jde vlastně o komentář jeho díla *The Purpose of American Politics* a případně jeho dalších textů. Nicméně, jak jsem již uvedl, samotné propojení rozborů jednotlivých děl vybraných teoretiků je zajímavé a přínosné.

Za určitý problém práce považuji způsob, jakým autor – nejviditelněji ve druhé či třetí kapitole, anebo v závěru – pracuje s texty; místy se mi zdá, že vlastně rezignoval na širší diskusi načerpaných poznatků a v podstatě na několika místech nabízí pouze jakousi sumarizaci či několik odrážek s prostými tvrzeními. Závěry či určité mezi-závěry (či shrnutí) by dle mého soudu mohly být vlastně jádrem dizertační práce, avšak tak tomu z obsahového hlediska úplně není.

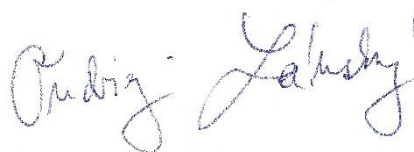
Z pohledu čtenáře se nejedná o příliš snadný text. Některá napojení jednotlivých sekvencí/částí nejsou vůbec jasná či hladká (například pasáž III.V.1 /ze s. 98-102/ je jedinou pasáží v této kapitole /III./, ve které autor pracuje s ústředním tématem /myšlení Hanse Morgenthaua/, zatímco zbytek kapitoly je věnován zejména pojmu krize; samotné „zvláštní“ očíslování této sekce naznačuje, že jde o dodaný text ex post). To samozřejmě není fatální chybou, ale pro čtenáře to do určité míry může znamenat to, že obtížněji autorovým tezí a vývodům porozumí.

Závěr: Přes všechny uvedené výtky se Juraji Laššuthovi v jeho dizertační práci podařilo naplnit vytčené cíle. Práci **doporučuji k obhajobě**.

Náměty k obhajobě:

1. Autor by se mohl zaměřit na svou tezi ze s. 43: „Kantova teória je do značnej miery teóriou nejednania – praktický rozum skonštruuje ideál, ktorý má mravný politik naplniť.“ Mohl by autor toto své tvrzení nějakým způsobem vyargumentovat a případně rozvinout?
2. Jakým způsobem by autor doložil svou tezi (např. na s. 99), která vyhroceně spojuje liberalismus se scientismem? Tato otázka může být zajímavá zejména v konkretizaci, kterou Juraj Laššuth implicitně používá, kde vymezuje evropský důraz na vědu a vědeckost s určitým vymezením radikálního scientismu. Nicméně evropská (anebo správněji euroamerická) tradice poznání zahrnuje i směry kritické právě k vyhraněné pozici scientismu – např. různé kritiky vědy jako představuje kupř. dílo Ulricha Becka.
3. Neexistuje i jiné vymezení (sociální) vědy, než to, které autor spojuje se službou moci? Co třeba kritická teorie? Anebo obecně angažovaná vědecká paradigmata - např. feminismus? Není v tomto bodě Morgenthauova kritika příliš zjednodušující?

V Praze, 5. 8. 2016

PhDr. Ondřej Lánský, Ph.D.